

VA/Kaipainen-Perttula

13.6.1990

Työeläkelaitoksille

TEL:N 11 §:N MUKAISTEN LISÄETUJEN KARTAN MUUTTAMINEN

1

Johdanto

Eläketurvakeskuksen hallitus on 13.6.1990 vahvistanut muutoksen TEL:n 11 §:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen karttaan (liite) perhe-eläkkeitä koskevien 1.7.1990 voimaantulevien lainmuutosten johdosta.

Perhe-eläkeuudistuksen voimaantulosta alkaen lisäperhe-eläkkeen tavoitetaso määritellään kokonaiseläkkeen tavoite-eläkkeen ja eläkesovittamattoman peruseläkkeen erotuksena. Lisäeläkettä ei eläkesoviteta. Näin saadaan voimassa olevat lisäeläkejärjestelyt muutettua uuden lain mukaisiksi siten, että vakuutetut lisäedut säilyvät nykyisen tasoisina.

2

Muutoksen pääasiallinen sisältö

2.1

Vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevat parannukset

Lesken ikää edunjättäjän kuollessa koskeva ikärajoitus ja avioliiton kestoa koskeva aikarajoitus voidaan edelleenkin poistaa. Lapseneläkkeen pääteikä voidaan nostaa 21 tai 24 vuodeksi (24 vuotta on uusi laajennus). Avioliiton 50 vuoden solmimisikää koskevaa rajoitusta ei voida poistaa.

2.2

Lisäperhe-eläkkeen saamisen ehdot

Perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat joko samat kuin peruseläkkeessä tai laajennetut kohdan 2.1 mukaisesti. Entinen puoliso ei kuitenkaan ole lisäperhe-eläkkeen edunsaajana.

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. Tällöin leskelle maksetaan lisäperhe-eläkkeen kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri

VA/Kaipainen-Perttula

13.6.1990

kuin hänen lisäperhe-eläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Lakkautettua lisäperhe-eläkettä ei aleta maksaa leskelle uudelleen, vaikka lakkautettua peruseläkettä alettaisiinkin maksaa uudelleen.

2.3

Lisäperhe-eläkkeen suuruus

Lisäperhe-eläkkeen suuruus lasketaan vähentämällä kokonaisperhe-eläkkeestä samaan työsuhteeseen perustuva TEL:n mukainen perusperhe-eläke, joka on laskettu ottamatta huomioon TEL:n 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Lisäperhe-eläkettä ei eläkesoviteta.

Täysi kokonaisperhe-eläke on enintään 66% edunjäntäjän eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jos edunsaajina on leski ja vähintään kaksi lasta. Lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa perhe-eläkelain mukaista eläkettä ei oteta huomioon.

Lisäperhe-eläkettä laskettaessa huomioon otettava TEL:n mukainen perusperhe-eläke yhteensovitetaan eläkesovittamattomien TEL-, LEL- ja TaEL-perhe-eläkkeiden kanssa sekä niiden eläkesovittamattomien MYEL- ja YEL-perhe-eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Tällöin yhteensovitusrajana käytetään 60% yhteensovitusperusteesta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Aikaisemmasta käytännöstä poiketen yhteensovitusta tehtäessä voidaan nyt ottaa huomioon myös muut eläkesovittamattomat työ- ja virkasuhteisiin perustuvat perhe-eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa.

Jos perusturvan perhe-eläkkeiden edunsaajina ovat lapset ja entinen puoliso mutta ei leskeä, perusturvan perhe-eläkkeet on laskettava siten kuin edunsaajina olisivat pelkästään lapset.

Lisäperhe-eläke ei sisällä täysorvon lisää. Lisäperhe-eläkkeen suuruutta laskettaessa perusturvan perhe-eläkkeisiin mahdollisesti sisältyviä täysorvon lisiä ei oteta huomioon.

Lisäperhe-eläkkeen jakamisessa edunsaajien kesken noudatetaan samoja periaatteita kuin peruseläkkeessä.

VA/Kaipainen-Perttula

13.6.1990

3

Kartan muutosten vaikutukset 30.6.1990 jatkuviin vakuutuksiin

3.1

Sukupuolten tasa-arvon toteuttaminen

Voimaantulosäännöksen mukaan ennen 1.7.1990 voimaansaatetuissa eläkeryhmissä lisäperhe-eläketurvan ehdot voivat olla erilaiset niillä eri sukupuolta olevilla työntekijöillä, joiden työsuhde on alkanut ennen 1.1.1992. Kuitenkin olisi pyrittävä siihen, että rekisteröidyissä lisäeläkevakuutuksissa toteutettaisiin mahdollisimman laajasti sukupuolten tasa-arvo perhe-eläkkeiden osalta.

Jos vakuutuksenottaja ei halua muuttaa 30.6.1990 voimassa olevaa lisäeläkevakuutusta tasa-arvoiseksi perhe-eläkkeen osalta, perhe-eläketurvan sisältävät eläkeryhmät on suljettava viimeistään 31.12.1991. Suljettuihin eläkeryhmiin voivat kuulua ainoastaan ne työntekijät, joiden työsuhde on alkanut ennen sulkemisajankohtaa. Jos vakuutuksenottaja tällaisessa tapauksessa haluaa järjestää lisäperhe-eläketurvan sulkemisajankohdan jälkeen palvelukseen tuleville, vakuutukseen on tehtävä näitä varten uusi, tasa-arvoinen eläkeryhmä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut 8.6.1990 päätöksen työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettujen vapaaehtoisten lisäetujen rekisteröimisehdoista annetun sosiaaliministeriön päätöksen 1 §:n muuttamisesta (liite). Tämän päätöksen voimaantulosäännöksessä todetaan edellä mainittu ajankohta 1.1.1992.

3.2

2-tyyppinen perhe-eläketurva

Jatkuvissa vakuutuksissa olevat eläkeryhmät, joissa on ns. 2-tyyppinen perhe-eläketurva, tulisi muuttaa uuden kartan mukaisiksi 1.7.1990 alkaen. Mikäli vakuutuksenottaja katsoo, ettei muuttaminen ole mahdollista, tällainen eläkeryhmä on suljettava 30.6.1990.

4

Omalla eläkkeellä 1.7.1990 olevien vastainen lisäperhe-eläke

Lisäperhe-eläke määräytyy sen vakuutus sopimuksen mukaan, joka oli voimassa, kun oma eläke alkoi, kuitenkin siten, että peruseläke otetaan huomioon eläkesovittamattomana ja lisäperhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken noudattaen samoja periaatteita kuin perusperhe-eläkkeessä.

VA/Kaipainen-Perttula

13.6.1990

Avioliiton solmimisikää koskevaa 50 vuoden ikärajoitusta ei huomioida myönnettäessä lisäperhe-eläkettä tällaisen eläkkeensaajan jälkeen. Täten lisäperhe-eläkettä saattaa tulla maksettavaksi, vaikka leski ei ole perusperhe-eläkkeen edunsaajana.

5

Muutosten voimaantulo

Kartan muutokset tulevat voimaan 1.7.1990. Muutokset koskevat myös 30.6.1990 jatkuvia lisäperhe-eläkejärjestelyjä kuitenkin niin, että ennen 1.7.1990 voimaansaatetuissa eläkeryhmissä lisäperhe-eläketurvan ehdot voivat olla erilaiset niillä eri sukupuolta olevilla työntekijöillä, joiden työsuhde on alkanut ennen 1.1.1992.

ELÄKETURVAKESKUS

Martti Hännikäinen
Hannu Ramberg

LIITTEET

TEL:n 11 §:n mukaiset rekisteröimiskelpoiset
lisäedut
Sosiaali- ja terveysministeriön 8.6.1990 antama
päätös

TEL:N 11 §:N MUKAISET REKISTERÖIMISKELPOISET LISÄEDUT

I Vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevat parannukset

b) Perhe-eläkkeen ehtojen laajennus

Perhe-eläkkeen ehtoihin voidaan tehdä seuraavat laajennukset:

- 1) Perhe-eläkkeessä ei noudateta TEL:n 4 a §:n 1 ja 2 momentissa ja työntekijäin eläkelain (100/90) muuttamisesta 9.2.1990 annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa mainittua lesken ikää edunjättäjän kuollessa koskevaa ikärajoitusta eikä avioliiton kestoa koskevaa aikarajoitusta.

Edellä tarkoitettu ikäraja on ennen 1.7.1950 syntyneellä naisleskellä 40 vuotta ja muilla leskillä 50 vuotta. Avioliiton kestoa koskeva aikarajoitus on ennen 1.7.1950 syntyneellä naisleskellä, joka 1.7.1990 on avioliitossa edunjättäjän kanssa, kolme vuotta ja muilla leskillä viisi vuotta.

Edellä mainittua avioliiton kestoa koskevaa aikarajoitusta tulee kuitenkin noudattaa, jos edunjättäjä avioliiton solmimisesta lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön; ja

- 2) TEL:n 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä mainittu 18 vuoden ikä muutetaan 21 tai 24 vuodeksi.

III Perhe-eläkkeen määrää koskeva lisäetu

a) Perhe-eläkkeen ehdot

Perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat joko samat kuin TEL:n 4 §:ssä, 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä sanotut tai nämä ehdot laajennettuna kohdan I b mukaisesti. Näiden ehtojen tulee olla samat sekä perusturvan että lisäeläketurvan osalta.

TEL:n 4 §:n 5 momentin 4 kohdassa tarkoitettu

entinen puoliso ei kuitenkaan ole oikeutettu lisäeläkkeeseen.

Lisäperhe-eläkettä ei suoriteta

- leskelle, jolle TEL:n 4 b §:n 2 momentin mukaisesti aletaan lakkautettua leskeneläkettä maksaa uudelleen; tai
- jos työntekijä on kuollut vuoden kuluessa työsuhteensa alkamisesta ja kuoleman pääsiallisena syynä on sairaus, joka on selvästi ilmennyt ennen työsuhteen alkamista, taikka sellainen vika tai vamma, jonka hän oli saanut ennen sanottua ajankohtaa, tai jos työntekijä eläketurvan piiriin tuloon lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön.

b) Perhe-eläkkeen suuruus

Lisäperhe-eläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen:

Lisäperhe-eläkkeen suuruus lasketaan vähentämällä kokonaisperhe-eläkkeestä samaan työsuhteeseen perustuva TEL:n mukainen peruserhe-eläke, joka on laskettu ottamatta huomioon TEL:n 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta.

Täysi kokonaisperhe-eläke on eläketurvan ehdoissa määrätty prosenttimäärä q % eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jos edunsaajina on leski ja vähintään kaksi lasta. Sanotusta määrästä täysi kokonaisperhe-eläke on:

- 6/12, jos edunsaajana on leski yksin
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi
- 4/12, jos edunsaajana on yksi lapsi
- 7/12, jos edunsaajina on kaksi lasta
- 9/12, jos edunsaajina on kolme lasta ja
- 10/12, jos edunsaajina on neljä tai useampia lapsia.

Jos edunjättäjällä on eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa vähemmän kuin eläketurvan ehdoissa määrätty täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n kuukautta, kokonaisperhe-eläke on eläkkeeseen oikeuttavien täysien palveluskuukausien osoittama n :s osa täyden kokonaisperhe-eläkkeen määrästä.

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä TEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaisten eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden ja sellaisten edunjättäjän

työ- ja virkasuhteisiin ja YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvien muiden eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja ilmoittaa otettavaksi huomioon, on enintään 60 % (tai 66 %) korkeimmasta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen yllä esitettyjä suhdelukuja.

Eläketurvakeskuksen erikseen hyväksymissä tapauksissa voidaan rajoitus yksittäisen työntekijän osalta aina tehdä käyttäen sen työsuhteen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa johon lisäeläketurva liittyy. Lisäksi edellytetään, että työntekijä on hyväksynyt tällaisen rajoituksen.

Edellä tarkoitettut työnantajan ilmoittamat muut eläkkeet otetaan huomioon sellaisina kuin vakuutus-sopimuksessa on määrätty.

YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvat perhe-eläkkeet voidaan sopia otettavaksi aina huomioon edellä mainittua rajoitusta tehtäessä.

Milloin eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on laskettu myöhemmästä ajankohdasta kuin työsuhteeseen tulosta lähtien, on lisäeläkkeen suuruutta laskettaessa TEL:n mukaisesta perusperhe-eläkkeestä rinnastettava muiden työsuhteiden vapaakirjoihin se osa, joka vastaa aikaa, jota ei ole otettu huomioon kokonaisperhe-eläkettä laskettaessa.

Lisäperhe-eläkkeen suuruus voidaan määritellä myös siten, että se on jollakin edellä sanotulla tavalla määritellystä lisäperhe-eläkkeestä se suhteellinen osa, joka vastaa lisäeläkejärjestelyn voimaantulosta eläkeikään asti lasketun palvelusajan osuutta koko perhe-eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Muutettaessa rekisteröimätön eläkejärjestely rekisteröidyksi, voidaan eläketurvan ehdoissa lisäksi määrätä, että uuden järjestelyn mukainen eläke on kunkin työntekijän osalta aina vähintään sen suurin, että se vastaa uuden järjestelyn hyväksi hänen osaltaan siirrettäviä aikaisemman eläkejärjestelyn varoja. Vastaavasti voidaan menetellä myös silloin, kun rekisteröidyn eläkejärjestelyn ehtoja muunnetaan.

Eläkkeen perusteena olevan palkan, korkeimman eläk-

keen perusteena olevan palkan ja eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemisessa on noudatettava edellä vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä mainittuja periaatteita. Jos edunjäntäjällä olisi ollut kuollessaan oikeus TEL:n 6 §:n 3 momentin mukaisesti myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että hän silloin olisi tullut työkyvyttömäksi, on eläkeikään jäljellä oleva aika laskettava eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi niissä tapauksissa, joissa tämä aika luetaan peruseläkkeeseen oikeuttavaksi saman työsuhteen perusteella.

Eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemistapa tulee määritellä eläketurvan ehdoissa. Palvelusaika voidaan valita myös todellisesta palvelusajasta poikkeavaksi. Palvelusaikaa eläkeiän täyttämisen jälkeen ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi.

Mikäli perusperhe-eläkkeiden edunsaajina on lapsi tai lapsia ja entinen puoliso mutta ei leskeä, perusperhe-eläkkeet on laskettava siten kuin edunsaajina olisi pelkästään lapsi tai lapsia.

Lisäperhe-eläkkeen suuruutta laskettaessa TEL:n 5 a §:n, 7 §:n 5 momentin ja 7 b §:n mukainen perusperhe-eläkkeen korotus rinnastetaan muiden työsuhteiden vapaakirjoihin, mutta perusperhe-eläkkeisiin mahdollisesti sisältyviä täysorvon lisiä ei oteta lainkaan huomioon.

TEL:n mukainen perusperhe-eläke yhteensovitetaan TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2 ja 13 mainittujen eläkkeiden kanssa sekä niiden TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainittujen eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Tällöin yhteensovitusrajana käytetään 60 % yhteensovitusperusteesta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen aikaisemmin esitettyjä suhdelukuja. Yhteensovitusta tehtäessä voidaan ottaa huomioon myös sellaiset TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 3 - 9 ja 12 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa.

Lisäperhe-eläkkeen rajoituksessa tarvittavat muut TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2 ja 13 mainitut eläkkeet ja ne TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon, yhteensovitetaan

vastaavalla tavalla kuin TEL:n mukainen peruserhe-eläke.

Prosenttiluku q saa olla enintään 66.

Täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on valittava väliltä 300-480 kuukautta.

c) Lisäperhe-eläkkeen jakaminen edunsaajien kesken

Lisäperhe-eläke jaetaan lesken ja lasten kesken siten, että leski saa siitä

- 6/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
- 5/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
- 3/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
- 2/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia;

ja lapset saavat siitä

- 4/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
- 7/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
- 9/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lasten saama lisäperhe-eläke jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

d) Perhe-eläkkeen yhteensovittaminen eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos saman kuolemantapauksen johdosta suoritetaan tapaturmavakuutuslain mukaista perhe-eläkettä, sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä tai liikennevakuutuslain mukaista jatkuvaa korvausta, lisäperhe-eläke yhteensovitetään mainittujen eläkkeiden sekä työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvien eläkkeiden kanssa. Tällöin työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet otetaan huomioon TEL:n 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovitetuina mutta ilman TEL:n 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Muuten yhteensovituksessa noudatetaan soveltuvin osin TEL:n 8 ja 8 a §:stä ilmeneviä periaatteita.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappalessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- ja liikennevakuutuslain mukaisiin eläkkeisiin olisi ollut.

Voimaantulo

Muutokset tulevat voimaan 1.7.1990.

Muutokset koskevat myös 30.6.1990 jatkuvia lisäperhe-eläkejärjestelyjä. Ennen 1.7.1990 voimaansaatetuissa eläkeryhmissä lisäperhe-eläketurvan ehdot voivat olla erilaiset niillä eri sukupuolta olevilla työntekijöillä, joiden työsuhde on alkanut ennen 1.1.1992.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös
työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettujen vapaaehtoisten lisätujen rekisteröimisehdoista
annetun sosiaaliministeriön päätöksen 1 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1990

Sosiaali- ja terveysministeriö on päättänyt muuttaa työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettujen vapaaehtoisten lisätujen rekisteröimisehdoista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun sosiaaliministeriön päätöksen (745/66) 1 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdan näin kuuluviksi:

1 §

Eläketurvakeskuksessa saadaan työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettuina vapaaehtoisina lisäetuina rekisteröidä jäljempänä määrätyn ehdoin seuraavat etuudet:

3) perhe-eläkkeen saamisen ehtojen laajenus siitä, mitä työntekijäin eläkelain 4 §:n 5 momentissa, 4 a §:n 1—3 momentissa sekä 4 b §:n 3 momentissa on säädetty;

5) perhe-eläkkeen määrän korotus työntekijäin eläkelain 7 a, 8, 8 c—8 e ja 9 §:n edellyttämästä määrästä;

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Rekisteröitynä voidaan edelleen pitää ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 voimassa ollut perhe-eläkejärjestely siltä osin kuin on kysymys työntekijästä, jonka työsuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1992.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1990

Sosiaali- ja terveysministeri

Nuorempi hallitussihteeri